

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opraviščno (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Bizmark nekdanj in sedaj.

24. septembra je minulo 12 let, odkar je Bizmark stopil na čelo Pruski vladi in človeku bi se skoro zdelo, da se mu sanja, če gospoda Bizmarka od l. 1862 primerja s knezom Bizmarkom l. 1874. Pa ta sprememba ni zaradi tega tako čudna, ker je pruski minister, ki je dolgo časa zastopal konservativno stranko, potegnil v nasprotni liberalni tabor, pravi „Germania“, „da sedaj moli, kar je pred požigal, in požiga, kar je prej molil“, ampak čudno je le to, da mož, ki je bil več let voditelj velike politične stranke, ktere načela je branil ter z njeno pomočjo vladal, potem pa ta načela zavrgel, in vodstvo nasprotne stranke prevzel od svojih prejšnjih privržencev zahteva, da naj z njim prestopijo v nasprotni tabor in njemu na ljubav zataje svoje prepričanje. Bizmark je pred 12 leti prevzel predsedništvo konservativnega ministerstva in konservativna stranka si ga je izvolila za svojega voditelja. Zastopnost med njima bila je vsestranska; konservativci so svojega voditelja podpirali na vso moč, zlasti v zbornici poslancev, kjer se je bilo njihovo število skrčilo na 11 mož. Pa ti so se tako krepko borili za Bizmarka, da je v zbornici večkrat zagotavljal, da nikdar na nje pozabil ne bo. Gosposka zbornica pa je bila po ogromni večini konservativna, ker je bil Bizmark vse konservativne plemenitaše v njo spravil. Liberalni časniki so pač hudo proti njemu razsajali, pa eni so bili čisto prepovedani, eni pa kaznovani in ko je neki liberalen poslanec razžalil Bizmarka, ga je ta klical na

dvoboj. Tako so tedaj liberalci Bizmarka zaničevali in zasmehovali, konservativci pa so mu iz vsih krajev pošiljali zahvalne adrese, v kterih so mu prigovarjali stanovitnemu bitju proti liberalcem in minister je obetal, da hoče krepko braniti konservativna načela.

Pa kako se je od tistihmal vse spremenilo. Bizmarkova sedanja načela so konservativnim naravnost nasproti in njegov radikalizem presega celo nade najhujših liberalcev. Svoje poprejšnje konservativne prijatelje je pahnul od sebe, ker mu ne morejo skazovati tako močne podpore, kakoršne si želi. Odstranil je vse višje konservativne vladnike in nadomestil jih z liberalnimi, in z imenovanjem novih liberalnih udov je uničil tudi konservativno večino gosposke zbornice. Namesto liberalnih se zdaj kaznujejo konservativni listi zaradi razžaljenja Bizmarkovega, pa s tem razločkom, da kaznen ne znaša kakor pred 10 leti 5 do 20 tolarjev denarne globe, ampak 2 do 12 mesecev težke ječe.

Do spomladi leta 1866 je bila Bizmarkova politika po večjem konservativna, od konservativcev podpisana, od liberalcev pa strastno zavirana. Ko je pa meseca aprila Bizmark naenkrat predlagal spremembo nemške zavezne ustave in osnovo neposredno voljenega nemškega državnega zbora ter s tem vstrel najpripravljenjšim željam liberalcev, ko je nemško zvezo raztrgal, z Avstrijo se sprl, z Italijo pa sprijaznil in zvezal, je to konservativce tako osupnilo, da večina njih ni bila voljna v tej reči ga podpirati in da bi se bila od njega čisto ločila, da ne bi bila nenadoma nastala prusko-avstrijska vojska. Srečni uspeh te kratke vojske je pruske konservativce tako

omamil, da so pozabili na vse pomisleke in odločno stopili na Bizmarkovo stran. Le malo jih je ostalo stanovitnih, pa ti so ali molčali ali pa zastoj govorili. Konservativna stranka je s tem zgubila vso samostalnost in veljavo ter je postala vladina stranka, ktera je morala plesati, kakor ji je ministerstvo godlo. Nasledek je bil, da je tudi med ljudstvom čedalje bolj zginil razloček med konservativno, in liberalno stranko, in da ljudstvo že ni vedelo, ali je konservativno ali liberalno, in da je pri volitvah svoje glasove dajalo liberalcem, misle, da so konservativci. Še bolj pa je k propadu konservativne stranke pripomogla francosko-nemška vojska. Prav po lesičje so liberalci zmage, ktere so priborili izvrstni pruski generali z dobro izurjeno nemško vojno, pripisovali Bizmarku ter poveljevali ga, kakor da bi bil on, ne pa hrabri junaki, priboril slavne zmage, pridobil Alzasijo in Loreno in milijarde, ktere so ubogi Francozje morali plačati.

To preslavljanje je tako omamilo konservativce, da se jim je zdelo pregrešno ustavljati se naredbam in postavam, ktere je Bizmark hotel imeti. Pač so se čudili, ko se je pričela borba s katoliško cerkvijo, pa niso imeli toliko poguma, da bi se bili temu ustavili. Že pri posvetovanju o glasovitem kancelskem paragrafu in solškem nadzorstvu so omahovali in niso vedeli, kaj početi, v gosposki zbornici so se nekteri tako daleč spozabili, da so z vlado glasovali; ko je pa prišla v razpravo jezuitovska postava, so v nemar pustili zavest pravice, resnice in svobode in s tem sami sebe pokopali. Pruski konservativci se v nobeni reči več ne ločijo od liberalcev

Podlistek.

Sedanjim Črtomirovcem in Valjahunovcem.

(Konec.)

Kolikrat je človeka v nesreči, v smrtni nevarnosti izpeljala iz dušnega boja Marija, človeka kristijana, kteri je kdaj po otroško jo častil in se ji priporočal! Kdo bi mogel dostojno nam to popisati? — Kolikrat je tudi Piju IX. pomagala, ko se je po meč stegovala besna roka njegovih sovražnikov, pomagala celo nenadoma. — Toraj pa tudi Mariji izročujejo sveti oče sami sebe in svoje verne in celo sovražnike svoje, in da sedanjega sveta ne tarejo še hujše nadloge, sprošila nam je po njih morebiti ravno Marija. — Ko je Črtomir spoznal kristijane Bogomile dobroto, čutil njeno ljubeznjivost, v nebeškem svitu videl nje lepoto; da je na svetu, komaj si verjame, ves se spremeni, zlato dá sirotam, odpové se malikov krivi veri, dá se krstiti, postane mašnik, in kar je prej čislal za prostost in bistrot, pre-

ganjal je zdaj kot sužnost in zmoto. Po Bogomili je iz Črtomira postal Blagomir ali Slavomir, kakor nekdanj Pavel iz Savla. — Pravi Črtomir si grešnik ti, ki črtiš mir z Bogom v sveti veri in pravi cerkvi njegovi, in tudi miru sam s seboj ter z drugimi ne dosežeš, dokler ga ne iščeš po Mariji pri Bogu. — In morebiti nam po tako mnogih in čudovitih prikaznih Marijinih, o kterih se bere tu in tam, res naznanja Bog, da po tej Bogomili v sedanjih zmešnjavah iščimo rešenja in usmiljenja njegovega. —

7. Kedar priporočevala je vero ljubezni, miru in sprave Črtomiru nasproti poganski krivi veri Bogomila, pravi on na to: Vem, da malike in njih službo glave služabnikov njih so na svet rodile, v njih le spoštoval očetov sem postave. . . . In ko je v žalost vtopljen brez tolažbe odpravljal se Črtomir na vojsko, bi spomnil njemu Staroslav zmage večno slavo, ako bi, da jo doseči moč je, sodil, ali da gre le v smrt krvavo, se možu zdi, in — šel je boj bojevati brez upa zmage. Skazal se je sicer korenine prave, vendar ne meč, ne moč gradú trdnjave bogovne more rešiti slavnih starišev,

in ne pred smrtjo ohraniti tovarišev. Kako britko, kako žalostno! — Kakor nekdanj, tudi sedaj sprevidijo premnogi, da njih učenje in vedenje je le prazno, nečimurno, le časno in pozemeljsko; stare navade, narodni običaji, nove postave, posvetna slava in olikla itd., to jih drži in nagiba, da bojujejo sedaj boj Črtomirov brez upa zmage. Kako nespametno, kako neslano je tako bojevanje! — Kako vse drugače pa je govorila Bogomila kristijana, svesta si, da po vojskovanju in trpljenju tega življenja izvoljenih čaka tam veselje in zmagoslavje, ljubezen brez ločitve v nebeškem dvoru, in v tem upa rajskem siji domu je Bogomila šla k očetu. — Tako nam življenje in vojskovanje na svetu, pa tudi poslednjo zmago in po zmagi poveljevanje kaže naša prava Bogomila, Marija, ktera nas v živi veri, trdnem upanju, goreči ljubezni le k stanovitnosti opominja do konca, vsaj pravi katoliški kristijan vemo, da vera naša je božja, in da, ako se v posvetnih vedah in umetnijah, navadah in postavah bojujemo po njenem nauku in z njenim orožjem, se ne bojujemo brez upa, marveč z upom slavne smage ter večnega srečnega življenja.

in če še kje kak konservativec kandidira, očitno prisega, da je z Bismarkom enakih misel in da bode po njegovi volji glasoval.

Komaj pa je bila konservativna stranka odstranjena, začeli so liberalci, ki so se odslej začeli imenovati narodni liberalci, okoli Bismarka se zbirati, čigar moč in veljavo so sprevideli, ter se mu ponujati. Bismark je to ponudbo sprejel ter svojo zvezo z novo stranko s tem utrdil, da je pričel borbo s katoliško cerkvijo. Pa kmalo se je pokazalo in je zdaj prav očitno, da ni vlade na-se potegnila narodno-liberalna stranka, ampak da je Bismark za sabo potegnil to stranko, ki je svoja načela zavrgla in ktere sedanja naloga je Bismarku služiti. Še nikdar nobena politična stranka ni bila tako hlapčevska, kakor so pruski narodno-liberalci, ki so morali molče požreti, kojim je Bismark rekel, da so izvoljeni le na njegovo priporočilo.

12 let, pravi „Germania“, vodi Bismark oskrbnitvo, čigar sadu pa ne moremo blaženega imenovati. Pač smo s prekrvavimi žrtvami ustanovili novo kraljestvo, ktero brani največa vojna, ki je kedaj bila, in ktere se vse boji; pa to kraljestvo ni kraljestvo miru. Nova Nemčija nima nobenega prijatla, kakor je Bismarkov prijatelj Moltke v državnem zboru rekel, in to dela njeno vnanje stališče tako hudo, da hujše ne more biti. Še veliko bolj žalosten pa je notranji nemir. Pač so za časa Napoleona I., v sedemletni in v vojski zaradi nasledovanja v vladanji na Španjskem Nemci vojskovali se zoper Nemce, pa služili so le častilakomnosti svojih vladarjev; toda sovraštva v njihovih srcih ni bilo. Sedaj pa — in to v prvič od 30letne vojske sem — nemško ljudstvo razdvaja divji fanatizem, ki je tem zoprnejši, čem bolj lahkomisljeno ga podpihujejo, in ne more se reči, koliko časa bode še trpelo, preden se mir zopet vrne.

Politični pregled.

V Ljubljani 2. oktobr.

Avstrijske dežele.

Cesarica se bode precej po svojem prihodu podala na Ogorsko v Gödöllő; čez zimo pa bode neki z rusko carico bivala v Egiptu.

Državni zbor se prične 20. oktobra. Kakor „Reform“ sliši, se staročehi resno pri-

Sedaj pa še nekaj. Kar sem vam doslej pripovedoval o Črtomiru in Bogomilu, je li vse tako res, kakor nam kaže povestnica in poje pesmica, kdo vé, kdo nam je porok? — Kar sem vam pa govoril o Mariji Devici, da je pa to vse res, priča nam On, ki je od nje rojen — Jezus, ki je imenovan Kristus, sin Božji, resnica, pot in življenje; priča nam 19 stoletij stara katoliška cerkev; pričajo nam v vencu cerkvenega leta sprelepi godovi Marije, matere božje; priča nam tudi veseli god, ki ga danes obhajamo tu na Bitnjah.

Sloveči pesnik — Prešern — je „Krst pri Savici“, po katerem sem vam največ govoril danes, posvetil predragemu že ranjkemu prijatelju — Matiju Čopu — v posebni pesmici, v kateri kratko pa krepko naznanja, kako minljive so sladke zveze na svetu, kako kratko je veselih dni število, kako je Črtomir pokopal ves up sreče na zemlji, in spozná, in to, kristijan! spoznajmo dans tudi mi in ohranimo do konca svojih dni:

„Da srečen je le ta, kdor z Bogomilo
Up sreče unstran groba v prsih hrani“.

pravljajo vstopiti v državni zbor. Izvirno bi mi nič ne imeli zoper to, pravi „Reform“, pa praktičnega uspeha pri najboljši volji ne moremo pričakovati.

Čehom svetuje ruski „Golos“, da naj državnoopravno opozicijo popuste; ustavoverci so tega silno veseli. „Reform“ pa pristavlja, da iz zanesljivega vira ve, da je Ruska avstrijski vladi pri raznih prilikah svetovala pravične tirjatve Čehov kolikor mogoče spolniti.

Vnanje države.

Pruska vlada je od paderbornskega škofa zahtevala, da se službi odpove, pa škof je odgovoril, da tega ne stori in da ga vlada odstaviti ne more. Vlada mu službe ni dala mu je tedaj tudi ne more vzeti, — Neka šlezijška okrajna sodnija je bivšega predsednika višje sodnije, znanega pl. Gerlacha, obsodila k 5200 tolarjem globe, ker je izdal neko brošurico „Civilni zakon in državni kancler.“ Ni še dolgo tega, kar je pruska vlada sama o civilnem zakonu ravno tako sodila, kakor sedaj g. Gerlach.

Na **Ruskem** so se nekteri kozaški oddelki sprli zoper vlado, ker so nezadovoljni z novo vojno postavo, ki velevala, da bode moral vsak sam služiti. Dosedaj so si smeli najemati namestnike.

Srbski knez je 29. sept. potoval skoz Pešto, kjer ga je grof Andrassy obiskal. 30. sept. je prišel v Beligrad, kjer je bil od ljudstva navdušeno sprejet. Govori se, da minister notranjih zadev bode odstopil.

Deželni zbori

Interpelacija.

ktero so stavili v zadnji seji dež. zbora kranjskega grof Barbo in drugi se glasi:

Pri delitvi državne podpore zaradi poškodovanja po nevihti in toči 19. julija lanskega leta se je 3. jun. t. l. v Dobrniču zgodilo, da je bil eden poškodovanih, ki je pri volitvi v državni zbor glasoval za narodnega kandidata, med drugimi, katere so c. kr. uradniki pri delitvi podpore odvrgli, s tem odpravljen, da ga je c. kr. vladni komisar vitez Vesteneck v pričo soseskinih mož in namestnika deželne vlade kneza Metternich-a zarotil: „Vi pa tudi zato ne dobite podpore, ker ste tako volili! Veste, kako ste obljubili, kako ste svojo obljubo spolnili? Tedaj zato ne dobite nič.“

Koje potem eden navzočnih kmetov vladnega komisarja s tem zavrnil, da volitve ne grejo čisto nič k temu, da pri volitvah ima vsak volilec prostost voliti po svojem pripravljanju, kogar hoče, ga je zopet vitez Vesteneck zarotil s tem: „Vas bom dal zapreti, če boste tako govorili.“ Ker je tej tudi po časniki razglašeni dogodbi nasproti naš c. k. vladni častnik le toliko opomnil, da se dotičnemu posestniku le zato ni dalo podpore, ker je sicer dosti premožen, — je s tem tudi ta častnik pripoznal, da je bilo besedovanje vladnega komisarja vit. Vestenecka res tako, kakor se je s ponudbo prič po časniki, poročalo.

Z ozirom na to, da je državni zbor to podporo iz državnega zaklada za po nevihti poškodovane dolenjske sodržavljane dovolil, nadalje z ozirom na postavno zagotovljeno prostost pri volitvah, se kaže vedenje c. kr. komisarja viteza Vestenecka, po čigar besedovanju se misliti more, da se sme državna podpora za ubogljivost pri volitvah obračati, ali kakor bi on smel tiste kaznovati, kateri se postavno zagotovljene prostosti pri volitvah poslužujejo,

ali celo tiste, kateri to prostost le trdijo, se kaže vedenje viteza Vestenecka na dve strani zoperpostavno in sploh tako, da more vlado ob veljavo spraviti.

Tedaj stavijo podpisani prašanje:

1. Ali je c. k. vlada to dogodbo natanko preiskala?

2. Kaj je c. k. vlada temu nepostavnemu vedenju svojega uradnika viteza Vestenecka nasproti storila, ali kaj hoče storiti?

V Ljubljani 30. septembra 1874.

Grof Barbo, Obreza, K. Rudež, dr. Poklukar, Kramar, Tavčar, Kotnik, Toman, dr. Bleiweis, dr. Costa, Kramarič, Pakiž.

V českem zboru so mladi, kakor navdušeno oznanjajo, dosegli velik uspeh, namreč pet milijonov za Prago, pa ne pet milijonov iz državne mošnjice, kaj še, temu le dovoljenje, da praško mesto sme narediti pet milijonov dolga. To bi bil nemško-česki deželni zbor gotovo tudi brez dr. Trojanovega posvetovanja dovolil.

Razun predloga, ki so ga stavili v Bregenci Thurnher in njegovi tovariši, naj bi se preiskoval nasprotni vpliv volilne postave na blagor dežele, ni v nobenem deželnem zboru pričakovati obravnave ozirajoče se na ustavno vprašanje.

V zgornje-avstrijskem dežel. zboru so 29. sept. pač prišle na vrsto prošnje, ktere zahtevajo preiskovanje o vspehu, ktere imajo neposredne državne volitve za deželo, pa liberalna večina je te prošnje vrgla pod klop ter prestopila na dnevni red. Cesarski namestnik je ustavovercem napravil veliko veselje, ko jim je naznanil, da je škof Rudigier dobil denarno globo, ker je podelil nekatere duhovnije. Dalje je obljubil tudi z ozirom na opravila linškega konzistorija v zakonskih rečeh postavi pripraviti spodobno veljavo. Cerkvi sovražne ljudi navdaja sladka nada, da bodo linškega škofa Franc Jožefa vendar-le še videli zaprtega.

V spodnje-avstrijskem in tudi v drugih deželnih zbora je vlada izgovorila resno svarilo, naj se občinam ne dovoljujejo tebi nič meni nič vedno več nakladi, ker jih ljudstvo ne more plačevati. To je res, pa ravno tako res je tudi, da občine sebi izročenega in odmenjenega poklica s svojimi dosedanjimi sredstvi ne morejo spolnovati. Tu se ravno zopet kaže, da je veliko v teoriji lahko in lepo, v praksi pa dobí ravno nasprotni značaj.

V šlezkem zboru poslanec Kundlich ni mogel strpeti, da jezuitom ne bi bil ene zasolil, ter je v nekem predlogu od vlade zahteval, da naj prepove v celi Šleziji jako škodljive (?) misijone jezuitov in drugih enakih redov.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 2. oktobra. (Odboj.)

„Narodovemu“ podlistkarju — pa najbrže tudi „Narodu“ samemu se je unidan sanjalo, da je „fajmošter“. Da se je kakemu vkoženemu „Narodovcu“ to sanjalo, ni čudo; čudo le bi bilo, ako bi se mu sanjalo, da je „vrednik slovenskega lista med čisto katoliškim narodom“. Saj „Narod“ se vredeje tako, kakor bi bili njegovi vredniki in dopisovalci „fajmoštri“, toda ne katoliški, ampak „luteranski“, ali kje „razkolniški“, ki si dajo veliko opraviti zoper papeža, zoper katoliške škofo, duhovne in „mežnarje“; pozabijo pa na svoje lastno kopito. Zato je tudi „Narod“ brez koristi za Slovence in iz njega se utegne Slovenec naučiti svojega Boga, svojo vero in svojo cerkev

zaničevati; pa razpor delati med brati, ne pa kaj koristnega za naš narod. Pa tudi sam za-se je list nekoristen, ako je res, da je naprava zaradi njega tako hudo zadolžena. Naš slovenski narod za tak list ne mara in ima toraj „Narod“ le prav malo naročnikov, ker vsi previdni dobro spoznajo, da njegovo banhanje z „omiko“, „svobodo“, napredstvom“ je sleparstvo, „švindel“.

„Napreduješ“ res čez méro,
„Svobodnjače“ šege nove:
Tiraš národ v nejevéro,
Tiraš „Narod“ v dolgoe!

Zato bi bilo za narod in za „Narod“ bolje, ako bi nehal fajmoštrovati, škofovati, papeževati in mežnariti, ter naj bi bil „časnikar“ tak, ki narod povzdiguje k blazim občutkom, ne pa ga tlači v blato nenravnosti, nevere in vsaktere surovosti, kakor je delal dozdej. Nemara ravno njemu v svarilo piše v ravno tistem listu ljutomérski učilelj: „zato smo mi poklicani, da na altarju svetega (zakaj ne še: „najsvetejšega“!) domoljubja prinašamo daritve za srečo svojega naroda“. Ta daritev na altarji „svetega domoljubja“ pa je pri „liberalnih“ učeníkih: „plača, le večja in še večja plača!“ pri „Narodu“ pa: „fajmošter, fajmošter, razlagavec vere hočem jaz biti!“ Kjer pa kravar hoče biti zvezdoslovec, kokošar profesor teologije, vrednik politiskega lista pa fajmošter, tam se na altar „svetega domoljubja“ nosijo škorpioni in zmešnjava za „daritev“, sreča se narodu ne zida, ampak podira in vera se skruni, kakor dela „Narod“, ki kakor „fajmošter“ norčuje s „procesijo“, s „prižnico“ in z „žegnom: in nomine patris“ itd.!! In kadar je „časnikar-fajmošter“ že vse sveto z blatom ometal, potlej pa pravi, da „klerikalci“ blatijo, — in zapiše n. pr.: „Politik“ strašno surovo in neotesano zabavlja in zmerja mladočeske poslance in (čujte, čujte:) skoro presega v blatenji še naše klerikalce“. — Kaj neki porече k temu, kdor le malo majčkeno vé, kakošne nesnage je „Narod“ pisal in jih piše?!

Iz Ipavskega je imel one dni dopis, v katerem psovka psovko pobija — vse zoper katoliško duhovstvo in ljudstvo. Mislil bi čitatelj: kako, ali ne prebivajo na Ipavskem več goreči katoličani? Ali ne stojé tam več častitljive katoliške cerkve, in so namesto njih razstavljene frajmavarske beznice, da se od tam take gajusobe pišejo? Kaj hočejo izrazi v „Narodu“ od ondot: „Zmaga . . . je rimske može napihnila“. (Koliko neki je tam „nerimskih“? Upamo, da razun pisarja prav malo.) Kaj če pitanje z „mežnarji“, — je mar mežnar nepoštena oseba, ali pa mežnarstvo celo sramotna služba? — Ali kaj je to: „Klerikalci z gosp. Jurjem na čelu, kakor bi volili kakega papeža . . .“ Kakošen človek je ta pisavec, da si upa celo ipavsko dolino tako neotesano žaliti? Ali mar ipavski okraj zato državne butare nosi, da ga vsak zanikarnej sme tako grdo zmerjati in žaliti zaradi njegove vere, ker Ipavci niso njemu po volji volili, ampak po svojem prepričanju katoliškega poštenjaka si izbrali? — Pa dopisnik se le še ni naveličal, on zasramuje še dalje ipavske poštene katoličane. Sad njegove „omikane“ odgoje se mu kar cedí iz ust: „jezuitovski pritisk pri volitvah“, — „figamoštvo nekterih duhovnih volilnih mož“. — „To je prav jezuitsko“, — „takrat gg. rimljaki se vidimo zopet“ . . . „za duhovske muhe navdušeni“, — „klerikalni dopisun, aranžer klerikalnih veselí, čitalnični pridigar, — farovško trobilo . . .“ Toliko in še več „mladoslovenskih lepotij“ ima „Narod“ v enem samem dopisu iz Ipave. Ali nima res „narodna

tiskarnica“ s svojim „Narodom“ materne in očetovske skrbi za „blagor in omiko“ našega naroda?

Iz kočevskega okraja, 30. sept.
Že večkrat so bile po časnikih brati pritožbe o kočevskem okrajnem glavarju Fladungu, ki je menda te misli, da mora celí svet, ali vsaj celi kočevski okraj plesati, kakor on gode. Kar si on v glavo vtepe, misli, da se mora zgoditi, in če bi vsled tega moralo kmečko ljudstvo poginiti. S svojim strahovanjem je dosegel, da si župani skoraj več ne upajo ustaviti se mu, naj bo to, kar zahteva, še tako trdo in ljudstvu škodljivo. Tako so morali napraviti iz ribniške doline v Gotenico, kjer je knez Auersperg napravil parne žage, novo cesto, ktere ljudje nič niso potrebovali, pač pa knez Auersperg, da ložej izpeljujejo njegov les. Pa naj bi to že bilo; ljudje so se sicer nekoliko upirali, na zadnje pa se vendar vdali. Toda zdaj hočejo to cesto obrniti tudi na dolenskem polju. Ker pa v tistem kraju, kjer so jo odmerili, ob deževju voda zahaja, morali bi cesto toliko vzdigniti, da bi ne prišla pod vodo. To pa bi vodo zadrževalo, da bi nazaj stopila na njive, ktere so dosedaj ostajale na suhem. Za Dolenjce, kterim voda že zdaj vsako leto dela veliko škodo, bil bi to silno hud vdarec, zato pa protestujejo zoper to, da se tam izpelje nova cesta. Pa g. Fladung se neki noče nič zmeniti za ta protest in hoče siloma izdelati omenjeno cesto. Ali ljudje res nimajo nobenega pripomočka zoper tako nasilstvo? Sedanja cesta je že dobra, le v dveh krajih jo je treba nekoliko popraviti, pa ker to g. Fladungu ni všeč, bi ljudje morali žrtvovati še tisto mrvico dobrega polja, ktero v omejenem kraju imajo? Možje, ne bodite šalobarde, ne bojte se kočevskega straha, če tudi hudo ropoče, in pritožite se o pravem času zoper nakane kočevskega glavarja. Menda še nismo tako daleč, da bi se opravičene prošnje na višjem mestu prezirale!

Domače novice.

Ljubljana, 3. oktobra.

(Našemu deželnemu zboru v prevdarek.)
V Novem mestu so iz službe djali dva suplenta Frančiškana, ki že davno učita. V tem ko katoliške redovnike odpravljajo, pa prihaja vsaktero tuje osebstvo na to gimnazijo; dva profesorja sta menda protestanta, eden grško-rakolniškega verstva, — koliko je zrelih „liberalcev“, ne vemo prav — brez njih ni. — Tako se gleda na lastnijo in potrebe naše dežele in novomeške strani posebej, kjer so vsi dijaki rimsko-katoliške vere. Tudi ta zadeva bodi priporočena deželnemu zboru, da naj pozve, od kod in zakaj so take razmere na tej gimnaziji.

(Mestnim ljudskim učiteljem) v Ljubljani je plača od 600 na 700 povišana, podučitelji dobivajo po 500 gl.

(Za profesorja na ljublj. realki) sta imenovana g. Senekovič, gimnazijski suplent v Gradcu, pa Viljem Vos, asistent na politetnični višji šoli na Dunaju.

(Vse ljubljanske šole) so se pričele s 1. oktobrom razun realke, za ktero se bodo zaradi preseljevanja v novo poslopje učenci vpisavali 11. 12 in 13. t. m. Veliko pa jih je že prišlo v Ljubljano misle, da se tudi realka prične 1. oktobra. Vodstvo bi bilo saj moralo za to skrbeti, da bi bilo učencem o pravem času naznanilo to spremembo. Pač se je vradni „Laib. Ztg.“ to naznanilo poslalo, pa ravno ta list je naj-

manj razširjen in se po deželi razun po vradnijah skoro nikjer ne najde. Ali bi ga ne bilo moglo poslati tudi slovenskim listom, ki bi ga bili z veseljem sprejeli? Je mar mrzenje pred slovensčino tako veliko, da se domačim listom prikrivajo naznanila, ktera naj bi se kolikor mogoče razširjala?

(Kranjska hranilnica) je s pričetkom meseca oktobra na državne obligacije in druga pisma, kakor tudi na zlato in srebro začela denarje izposojevati po 5¼ odstotkov.

(Železnice) so s 1. oktobrom vožnjo spremenile. Rudolfova (gorenska) železnica prihaja v Ljubljano ob 2¼ uri zjutraj in 10 minut pred poldnem, odhaja pa 5 minut pred 4. uro zjutraj in ob 4. uri popoldne.

Južna železnica pa se odpelje proti Dunaju ob 4. uri zjutraj in ob eni popoldne, proti Trstu pa ob 3. uri zjutraj in ob 3¼. uri popoldne. Mešanec kakor tudi gorenski vlak ob tržnih dnevih ostaneta pri starem.

(Farizejstvo) „Narod“ je že v drugo modroval, „da so bili Hrvatje srečni, da jim dozdej ultramontanizem ni sedel na vratu.“ — Resnica pa je ta: Hrvatje so bili srečni, dokler jim cerkvi sovražne šolske postave niso bile na vratu, — zdaj ko so z njimi cerkev k steni pritiskali, pa laži-liberalni volk tarna da mu jagne vodo kali. To je „Narodova“ politika v vsih rečeh in v ti volčji prekanjenosti se štuli misliti, da Slovenci njegove hinavščine ne sprevidijo.

(„Narod“ se poteguje) za „škandal“ — pohujšanje. Pripoveduje namreč, da nek goriški vradnik se gredé memo procesije ni odkril, da na to je komunski sluga oklical: kdor se pri procesiji ne bo odkril, da ima vsak kmet pravico mu klobuk z glove zbiti. „Narod“ méní, kdor je to „vestno svobodo osvitljuječo postav dal priobčiti, čudo, da ni kar precej ukazal tacega v Sočo vreči, ako noče svoje pleše pokazati.“ (Prav „omikan izraz“) — Kako sladko veselje imajo mračni brezverci v tem, ako morejo naš pošteni narod v njegovem verskem čutilu žaliti, tega je „Narod“ prva priča, zato se poteguje za take škanđale. Kadar boste vi lažnjivi „omikavci“ s svojim teroriziranjem pobožnega ljudstva odpravili procesije na svetišča, se bodo pričele procesije druge — na morišča, kakor je bilo že dvakrat na Francoskem. To se bode nemara bolj prileglo vašemu nagnjenju v nejevero in „mračnjaštvo“, dokler sami ne pridete pod koso, ki jo zdaj brusite.

(Trapasto.) Prišel nam je v roke malo znan dunajski list, kterega kuha, kolikor se mu to posreči, nemški „pesnik“ Germonik. List je sicer kakor listje suh, a vendar smo naleteli v njem na nekaj, kar je ustavilo naše oko, namreč besedi „žurnalist Arko“. Radovedni zvedeti, kaj se je to človeče pregrešilo, da stoji njegovo ime v listu, najdemo sledeče otrobe, ktere je ta „žurnalist“ (prosimo zamere vse žurnaliste, a tako se bere) o Grillparzerjevi slovesnosti v Laškem trgu vezal: „Nas Kranjce zmerjajo(!) s klerikalci, mislijo, da smo vsi ukovani v vezi svobodi sovražnega duhovstva. Pa če bi bila tudi res razprostrta duševna tema čez ljubljeno deželo kranjsko, bi jo že klic imena „Anastasius Grün“ sam razsvetlil z zlato jutranjo zarijo.“ Kako neumno blodenje, ki že močno po vinskem duhu diši! Toraj ime enega človeka, Anastazija Grinna (ustavoverskega grofa Auersperga) že premeni klerikalno deželo v liberalno in jo oblije z zlatom! Ubogi Kranjci! Vi povsod veljate za bistroumne, in poštene, pa če ste tudi, klic imena „žurnalist Arko“ sam naredi, da —

pridete v tako ime, v kakoršnem je ta Arko, čeravno vi ne morete za to, da je ta človek na kranjski zemlji rojen. — Sicer pa bi človeka, ki je bil zmerjan že z vse gršimi priimki, kakor je klerikalec in čegar družine se ogiba vsak, ki kaj na-se drži, ne smelo se nič več prijeti, saj se gaje že marsikaj — prijel. Prigovor pravi, da glas neke dolgoušne živali ne sega do nebes; a ravno to je žalostno, da ta prigovor zdaj več ne velja, sicer bi ne brali po dunajskih listih bedastih telegramov, ktere jim pošilja ta „vicefrajtar“ žurnalistike, in s svojim vedenjem gotovo ne dela časti tistemu stanu, kteremu se predrzno prišteva, kajti pravi žurnalisti žive od svojega peresa, ne pa, kakor on, od svojega imena.

(Umrlo) je v Ljubljani meseca septembra 78 oseb, 32 moškega, 46 ženskega spola.

Razne reči.

— Umrli je č. g. Fr. Stermole, lokal. v Kokri, ki je ravno zdaj dobil privoljenje za pokojnino.

— Telegrafična postaja v Krškem se je 26. septembra odprla.

— Ogrski državnik Deak ni tako nevarno bolan, kakor so zadnji listi poročali, in se še dokaj dobro počuti.

— Razpisi učiteljskih služb. Na Kranjskem. Na novo-uredjeni 4razredni ljudski, poprej rudniški šoli v Zagorji, (Töplitz-Zagor) nadučit. služba, l. p. 500 gl., opravilne doklade 100 gl., iz braterne matice 120 gl. in stanovanje; 2 učit. službi po 500 gl. in 1 učit. po 400 gl. in za vse doklade po 60 gl. in prosto stonovanje. Prošnje okrajnemu šolskemu svetu v Litiji do 20. oktobra 1874. Definitivna služba nadučitelja v Dobropoljah (Gutenfeld) z letno plačo 500 gl. in funkcionalno doklado 50 gl. je z dopisom kočevskega okrajn. šolskega glavarstva od 30. avgusta t. l. razpisana. Farno predstojništvo v Dobropoljah naznanja, da zamore novi nadučitelj prevzeti tudi službo organista in pevca, in da bi za to opravilo imel ravno tisto plačo, ki je bila do sv. Jurija 1874 v navadi. Opomni se, da je bila zvezana služba nadučitelja in organista v Dobropoljah ena najboljših na Kranjskem, in bo tudi še znaprej. Toraj se bo na prosilce v orgljanju in petju zvedene poseben ozir jemal.

Na Štajarskem. Na trirazredni ljudski šoli pri sv. Duhu v Ločah (Hl. Geist bei Loče), v konjiškem okraju, se razpisuje podučiteljska služba z letno služnino 440 gl. Prošitelji, ki morajo biti zmožni v govoru in pisavi slovenskega in nemškega jezika, imajo svoje prošnje po predstavljenij šolski gosposki najdalje do 20. oktobra t. l. odposlati krajnemu šolskemu svetovalstvu pri sv. Duhu v Ločah. — Na 4razredni ljudski šoli v Ljutomeru podučiteljska služba s postavno plačo po II. plačilni versti. Prošnje do 15. oktobra pri okrajnem šolskem svetu v Ljutomeru.

— Spremembe pri učiteljstvu. Gsp. Jakob Predika, poprej na meščanski šoli v Celji, je glavni učitelj za slovenski in nemški jezik na možkem učiteljišču, gsp. Janez Kronberger iz Gradca je glavni učitelj za prosto risanje in matematiko na ženskem učiteljišču. Gni. L. Klemenčič in J. Šuklje, le-ta poprej v Celovcu, ste učiteljici na ženski vadnici. Na c. k. rudarski šoli v Idriji so učitelji: g. g. Jakob Inglič, tudi vodja, Anton Levstik, Alojzij Novak, vsi poprej zač. v Idriji in gsp. Ignacij Božič iz Sodražice; učiteljice pa gne.: Marija Krašner, Marija Jäckl, obe poprej začasno, in Marija Krašner, poprej učiteljica v Radgoni na Štajarskem.

— Angleški frajmavrarji so si namesto markeza Ripona, ki je nedavno katoličan postal, za velikega mojstra izvolili princa Waleskega, ki je to volitev tudi sprejel. Na Dunaju pa jim vlada neče dovoliti, da bi napravili ložo.

Za nesrečne Dolenjce:

Farni oskrbnik pri Devici M. v Polji s farani vred 18 gold.

Umrli so:

30. sept. Neža Herman, nadzornikova vdova, 35 l., za jetiko.

1. okt. Ivana Škrjanec, delavsk otrok, 5 m., za drisko. — Marija Kumer, otrok nadzorn. pos. delavnice, 3 l., in Anton Trček, delavsk sin, 10 l., oba za vnetjem vratu.

Eksekutivne dražbe.

5. okt. 3. Mine Valjavc-eve iz Srednje Bele (700 gl.) v Kranji. — 1. Fr. Gačnik-ovo (8800 gl.) v Ljubljani.

6. okt. 3. Jan. Boštjančič-ovo iz Slavine (1963 gl.) v Postojni. — 1. Mark. Repič-ovo iz Vrhpolja (550 gl.) v Vipavi. — 2. Jan. Obajdin-ovo (200 gl.) v Kranji. — 2. Mark. Nemančič-ovo iz Božakovca (2855 gl.) v Metliki. — 1. Bern. Germovšek-ovo (2050 gl.), — 1. Mat. Vertačnik-ovo iz Gradiš (2000 gl.), obe v Litiji.

7. okt. 3. France Praznik-ovo iz Menguša (1500 gl. 46 kr.), — 3. Marije Stepič-eve iz Kremenjaka (600 gl.), obe v Litiji. — 2. France Fink-ovo iz Male Račnje (4102 gl.), — 2. Jan. Hribar-jevo iz Jaršnega (225 gl.), — 2. Karol Fabijan-ova (65000 gl.), — 3. J. Garbajs-ovo iz Podgorice (1915 gl.), vse v Ljubljani. — 1. Jož. Petelin-ovo (850 gl.) v Kamniku.

Tržna cena preteklega tedna:

Mesta:	M e r n i k						
	Pšenice	Rži	Ječmena	Ovsa	Tursice	Ajde	Prosa
v Ljubljani	2.60	1.65	1.50	1.00	2.00	2.00	1.50
v Kranji	—	—	—	—	—	—	—
v Loki	2.80	2.00	—	1.10	—	2.50	2.20
v Novomestu	2.50	1.90	1.50	0.90	2.50	—	2.00
v Sodražici	3.10	—	1.50	1.00	2.40	—	1.80
v Mariboru	2.55	2.00	1.90	1.20	2.55	2.10	2.10
v Ptuj	2.40	1.75	1.55	0.90	2.50	1.80	—
v Celji	2.60	1.80	1.50	1.20	2.20	2.50	1.60
v Celovcu	2.60	2.15	1.50	1.05	2.20	—	—
v Trstu	2.80	1.80	—	1.00	2.10	—	—
v Zagrebu	2.50	1.75	1.40	0.95	2.15	—	—
v Sisku	—	—	—	—	—	—	—
v Varaždinu	2.45	1.80	1.35	0.95	1.55	2.50	1.25
na Dunaju	2.65	2.15	1.70	1.15	1.95	—	—
v Peštu	2.60	1.80	1.95	1.05	2.25	—	—
v Pragi	2.90	2.35	2.10	1.45	—	—	—
v Gradcu	2.75	2.10	1.60	1.20	2.35	—	—

Tržna cena:

Reči	v Ljubljani	v Novomestu	v Kranji	v Loki	v Sodražici	v Mariboru	v Celju	v Ptuj
Masla funt	0.54	0.45	—	0.50	0.50	—	—	—
Špeha „	0.42	0.42	—	—	0.48	0.40	0.46	0.38
Leče mernik	3. —	—	—	—	—	—	—	—
Krompirja „	1.25	—	—	1.00	0.80	0.95	1.00	0.70
Pižola „	3.30	—	—	—	2. 0	—	—	—
Sena cent	1.25	1.20	1.40	1.25	0.80	1.80	1.00	2.00
Sem. detelja „	—	—	—	—	—	—	—	—
Prešiči cent	22.0	—	—	—	—	—	—	—
Govedine funt	0.30	0.26	—	—	—	0.28	0.28	0.28
Teletine „	0.26	0.30	—	—	—	0.32	0.30	0.30
Jaje za 10 kr.	5	6	—	5	6	—	—	—

Telegrafične denarne enice

2. oktobra.

Papirna renta 70.50. — Srebrna renta 74.15. — 1860letno državno posojilo 108.50. — Bankine akeije 991 — Kreditne akeije 250.—. — London 109.50. — Srebro 103.50. — Ces. kr. cekini —.—. — Napoleon 8.78.

Verlag v. Gebr. C. & N. Benzinger
in Einsiedeln (Schweiz).

Alte und Neue Welt.

Illustrirtes katholisches Familienblatt
zur Unterhaltung und Belehrung

Jährlich 16 Hefen in Umschlag zu 52 Seiten Text mit vielen Illustrationen. Außerdem in 7 Hefen je 1 besonderes schönes

Einschalt-Bild auf Conspapier

Preis: per Heft

40 Pfg. R. W., (4 Sgr., 14 Kr. Südd.) 50 Cts. per Jahrgang: 6 Mark 40 Pfg. oder Fr. 8.

Ausgabe in 48 Wochen-Nummern per Quartal 1 Mark 60 Pfg. Fr. 2.

Dazu 1 prachtvolle Del-Farbendruck-Prämie

„Auf dem Kirchhofe“

gegen Nachzahlung von nur Mark 1.20 Pfennig (12 Sgr., 42 Kr. Südd.) Fr. 1. 50 Cts.

Vorrätig bei

Ottokar Klerr

Buchhändler in Laibach.

Das Heft der „Alten und Neuen Welt“ kostet in ö. W. 24 fr., per Post unter Kreuzband 28 fr.

Die Prämie ist gegen geringe Nachzahlung im Betrage von 80 fr. zu haben. (51—1)

Najlepši, najcenejši
iz železa vlti

spominjki
(monumenti),
križi za altarje in veliki
križi za pokopališča,

izgotovl eni z najstanovitnejšimi, najbolj finimi barvami, s pravim, najbolj finim zlatom krasno pozlačeni (kakor jih sicer nikjer ne znajo delati), so — kakor že čez 20 let — še vedno na zbir v velikanski množini in različenosti ter po najnižji že trdno določeni ceni, ravno tako tudi c. k. priv. z železa vltite podlage (stala — mesto kamenitih) edino le pri

C. M. Pobisch-u.

mešč. trgovcu z železjem in lastniku privilegije na Dunaji (Wien, Währingstrasse Nr. 7 in njegovi zalogi križev (auf der Schmelz) nasproti vходу pokopališča

in se pošiljajo na vse kraje. Grobni napisi se izvršujejo čisto po želji p. n. naročevalcev ali z zlato pisavo ali pa z izbušnjenimi vltimi in pozlačenimi črkami, kar najhitreje mogoče. Obrisi in zapisi cene se, ako jih kdo zahteva, brez odloga pošljejo.

(9—30)